

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2020-932

15.12.2020

Statens Pensjonskasse

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Politi – arrestasjonsteknikk/nærkamptrening – vridning i kne – arbeidsulykke – yfl. § 11 (1) bokstav a og c.

Forsikrede (politibetjent) ble skadet i venstre kne i forbindelse med trening på arrestasjonsteknikk. Hun var markør, den som skal pågripes, og fikk en vridning i venstre kne, da hun ble lagt i bakken av en kollega. Skaden ble meldt både til Nav og selskapet. Trygderetten konkluderte med at forsikrede ikke hadde vært utsatt for en yrkesskade. Saken reiste spørsmål om hendelsen var en yrkesskade etter yfl. § 11 første ledd bokstav a eller c. Nemnda bemerket at saken måtte vurderes i lys av de tidsnære opplysningene og konkluderte med at hendelsen ikke kunne anses som en arbeidsulykke verken etter det markerte eller det avdempede ulykkesbegrepet. Nemnda uttalte videre at deltakelse i øvelser i arrestasjonsteknikk ikke kunne betegnes som en arbeidsprosess. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1984), som er ansatt i politiet, skadet venstre kne 14.12.16 under pålagt trening i arrestasjonsteknikk. Skaden skjedde under øvelsen *enkel nedpress med dobbeltgrep - bend på strak arm*. Forsikrede var markør, dvs. den som skulle pågripes.

I skademeldingen 14.12.16 til selskapet heter det:

Under bolktraining (årlig operativ godkjenning i politiet) fikk jeg en vridning i venstre kne ifm trening av arrestasjonsteknikk.

I en beskrivelse av hendelsesforløpet til Nav 14.12.16 heter det:

Ifm obligatorisk trening i arrestasjonsteknikk under politiets årlige godkj. for operative mannskaper ble jeg lagt i bakken av en kollega. Vi trente på nedleggelse forover, en mot en.

Rett før jeg traff bakken hørte jeg et smell i mitt venstre kne og jeg fikk umiddelbare smerter. Kneet har trolig fått en vridning på vei ned.

...

Forsikrede oppsøkte skadelegevakten ved O. sykehus samme dag. I poliklinisk notat opprettet skadedagen heter det:

Vridningstraume ve kne under kamptrening på jobb i dag. Tidl ACL-op. Smerter medialt, dist palpør mediale leddspalte, aROM 10-60. Stabilt sideveis. Økt vandring for ACL uten sikkert endepkt. RTG neg. Rekv MR, ktr her på vanlig måte.

MR samme dag viste bøttehankruptur på den indre/mediale menisk.

I en udatert klage til Nav, datert til 16.3.17 i klagen til nemnda, heter det bl.a.:

...

Min makker utførte teknikken en mot en, nedleggelse fremover, på meg. Teknikken utføres ved at han kommer mot meg forfra og tar tak i min høyre arm. Han bruker stor kraft og egen kroppstynge, roterer sin egen kropp, og drar meg ut til siden slik at kroppen min også får en rotasjon og kommer ut av balanse. Videre blir jeg dratt nedover og bortover slik at jeg havner på gulvet. Tiden det tar fra "angrepet" starter og til han har kontroll på meg på gulvet er omkring 2-3 sekunder. Det er derfor så å si umulig å vite hva som i dette tilfellet har skjedd i tiden mellom "angrepet" starter og jeg ligger på gulvet og hva konkret som forårsaket skaden. ...

Av bl.a. Trygderettens kjennelse i saken fremgår at forsikrede anfører at årsaken til skadehendelsen er at øvelsen ikke ble utført i samsvar med lærebokens instruksjer.

Selskapet avsto kravet 30.8.18 og begrunnet dette med at det ikke forelå en ulykkesskade etter yfl. § 11 første ledd. Selskapet fastholdt sitt standpunkt 2.11.18.

Nav godkjente ikke hendelsen som yrkesskade. Anke til Trygderetten førte ikke frem, se kjennelse 16.5.19.

Forsikredes advokat opplyste i klagen at spørsmålet om lovligheten av Trygderettens kjennelse ikke ble anket til lagmannsretten fordi forsikrede ønsket at en rettslig prøving av saken også skulle omfatte spørsmålet om bestemmelsen i yfl. § 11 første ledd bokstav c kunne komme til anvendelse.

Selskapet har opprettholdt sitt avslag og anført at yfl. § 11 første ledd bokstav c ikke får anvendelse.

I klagen til Finansklagenemnda er det vist til lærebok for Politihøgskolen (1. utg. 2007) om pågripelsesteknikker.

Det er i klagen også vist til, og sitert fra, to artikler skrevet av professor Jakhelln og professor Myhrer som omhandler bl.a. politiets handleplikt.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hendelsen må anses som en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a. Skaden var et resultat av at øvelsen ikke ble gjennomført som beskrevet i lærebok for arrestasjonsteknikk. Dette tilsier at hendelsen må anses som en plutselig uventet hendelse etter yfl. § 11 første ledd bokstav a og at den er en arbeidsulykke etter yfl. Det er gjort billediagnostiske funn som etter alt å dømme kan relateres til skadehendelsen, jf. at skadens art sier noe om hendelsesforløpet, jf. Rt. 2006 s. 1642 (fotballdommen) og LE-2019-988080.

Ulykkesbegrepet må vurderes i samsvar med hensynene bak yfl. Aksept av risiko bør da ikke aksepteres som argument for å snevre inn yrkesskadedekningen. Trening i arrestasjonsteknikk for politiets innsatspersonell er ikke trening på det uventede, men innebærer langvarig og gjentakende trening på faste og detaljerte pågripelses- og frigjørings teknikker, hvor målsettingen er å gjøre den enkelte polititjenestemann i stand til å utføre teknikkene under varierende ytre forhold.

Hendelsen må uansett anses som en arbeidsulykke etter sikkerhetsventilen i yfl. § 11 første ledd bokstav c. Øvelsene i arrestasjonsteknikk må anses som en "arbeidsprosess" etter bestemmelsen. Avgjørelsen i Rt. 2011 s. 368 har ikke overføringsverdi til saken. Tvert imot er trening i arrestasjonsteknikk innenfor kjernen i begrepet "arbeidsprosess". Det vises til bl.a. lærebokens beskrivelse av øvelsene som innebærer langvarig og gjentakende trening på faste og detaljerte teknikker og til det faktum at den person som har rollen som markør ikke har kontroll over den risiko vedkommende utsettes for. Øvelsene er i tillegg forbundet med betydelig risiko for skade og må kunne anses som arbeidsprosess i lovens forstand. Til støtte for at skadehendelsen faller inn under sikkerhetsventilen, se Rt. 2008 s. 1646 (bolteløft). Høyesterett la der vekt på at skaden skyldtes en risikofylt arbeidssituasjon som lå nær opp til det som dekkes etter bokstav a, og hvor

det skulle lite til for at en eksponering kunne medføre skade. Dette er tilfellet i foreliggende sak og det fremgår av lovforarbeidene at det i slike tilfeller må være arbeidsgiver som skal bære følgene av de skader som måtte oppstå.

Selskapet har i det vesentlige anført at saken må vurderes i lys av de tidsnære forklaringene mht. hendelsesforløpet, jf. Rt. 2010 s. 1547 og HR-2019–928 A. Det er ingen ting i den tidsnære dokumentasjonen som sannsynliggjør at forsikrede var utsatt for en plutselig og uventet hendelse ved den aktuelle treningen. Selskapet er enig i at terskelen for arbeidsulykkebegrepet varierer fra yrke til yrke, se Rt. 2006 s. 1642 (fotballdommen). Selskapet legger til grunn at forsikrede var kjent med øvelsene i arrestasjonsteknikk og at skaden således ikke kan skyldes en plutselig uventet hendelse. Hendelsen faller da ikke inn under yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Selskapet avviser ellers at yfl. § 11 første ledd bokstav c kommer til anvendelse i dette tilfellet. Det følger av Rt. 2011 s. 368 (kuldeskade) at bestemmelsen er en sikkerhetsventil som ikke er ment å ha noe vidt anvendelsesområde. Bestemmelsen skal kun omfatte tilfeller som ligger nær opp til det som dekkes av alternativ a. Dette er ikke tilfellet i foreliggende sak. Selskapet anfører videre at trening i arrestasjonsteknikk ikke kan anses som en arbeidsprosess etter yfl. § 11 første ledd bokstav c og også dette må medføre at bestemmelsen ikke har betydning i foreliggende sak.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om hendelsen 14.12.16 er en yrkesskade etter yfl. § 11 første ledd bokstav a eller c.

Nemnda bemerker innledningsvis at når det foreligger tvil om hvilke faktiske forhold som skal legges til grunn for den rettslige vurderingen, må de ulike bevisene vurderes og veies opp mot hverandre. Høyesterett har i Rt. 1998 s. 1565 lagt til grunn at tidsnære opplysninger har særlig stor bevisverdi, spesielt om det er beskrivelser som er foretatt av fagfolk for å klarlegge en tilstand. Det følger også av avgjørelsen at opplysninger i tid etter at det er oppstått tvist, og som står i motstrid til tidligere opplysninger, vil ofte bli tillagt mindre vekt. Nemnda bygger på dette i sine vurderinger av fremlagte opplysninger.

Begrepet arbeidsulykke i yfl. § 11 første ledd bokstav a skal forstås på samme måte som tilsvarende begrep i folketrygdloven § 13-3, se Ot.prp. nr. 44 (1988-1989) s. 89. Denne paragrafens annet ledd definerer dels et markert ulykkesbegrep og dels et avdempet ulykkesbegrep. Det markerte ulykkesbegrepet forutsetter en plutselig og uventet ytre hending, mens det avdempede ulykkesbegrepet gjelder "en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid". I Rt. 2005 s. 1757 (skyggekjennelsen) avsnitt 51 uttaler Høyesterett at det ikke gjelder noe tilleggskrav om ytre hending "i tilfeller hvor arbeidstakeren på grunn av en vanskelig arbeidsstilling eller av andre grunner er blitt utsatt for en ekstraordinær belastning eller påkjenning".

For at en hendelse skal anses som en arbeidsulykke følger det således av de nevnte definisjonene at det må foreligge en ytre omstendighet som har forårsaket skaden. Når det ikke er tilfellet anses det ikke å foreligge en arbeidsulykke, se Rt. 2009 s. 1626 (musikklærerdømmen).

Nemnda kan ikke ut fra forsikredes beskrivelse av hendelsesforløpet/nedleggingen se at skaden skyldes noen uforutsett ytre hendelse, og det markerte ulykkesbegrepet får da ikke anvendelse. For at det avdempede ulykkesbegrepet skal få anvendelse må nedleggingen skyldes en konkret ytre tidsbegrenset belastning som er usedvanlig i vedkommendes yrke.

Slik nemnda ser det, er årlig deltakelse i øvelser i arrestasjonsteknikk en del av forsikredes ordinære arbeidsoppgaver, jf. at slik deltakelse kreves for å opprettholde godkjennelse for å

arbeide som operativt innsatspersonell. Det er ikke opplysninger i saken som viser at øvelsen i dette tilfellet ble utført på en usedvanlig måte. Det er ikke tvil om at øvelsen var, og skulle være realistisk. Men det er ikke noe i den tidsnære beskrivelsen som tilsier at skaden skyldes noen ytre uventet, plutselig hending. Nemnda kan da heller ikke se at det avdempede arbeidsulykkebegrepet kan komme til anvendelse.

I motsetning til folketrygdloven åpner yfl. § 11 første ledd i bokstav c for dekning av annen skade som skyldes "påvirkning fra skadelige stoffer eller arbeidsprosesser". I Rt. 2011 s. 368 (kuldeskade) avsnitt 45 beskriver førstvoterende, etter å ha redegjort for Rt. 2008 s. 1646 (bolteløft), særlig avsnitt 42 og Rt. 2004 s. 261 (blodpropp), rettstilstanden slik:

På bakgrunn av forarbeidene til yrkesskadeforsikringsloven og disse to dommene kan det legges til grunn at § 11 første ledd bokstav c ikke er ment å ha et vidt anvendelsesområde. Bestemmelsen skal fungere som en sikkerhetsventil for tilfelle som ligger nær opp til hva som er dekket etter bokstav a og b.

I avsnitt 46 i dommen fra 2011 heter det at "arbeidsprosesser" vil kunne omfatte rent "manuelle arbeidsoppgaver", og at det nok foreligger en "arbeidsprosess" selv om arbeidstakeren har en viss valgmulighet med hensyn til utførelsen, for eksempel fordi det er naturlig å velge en fremgangsmåte fremfor en annen. Men samtidig understrekes at det i uttrykket "skadelig" innebærer en begrensning.

Slik nemnda ser det, er det vanskelig å karakterisere øvelser i arrestasjonsteknikk som en arbeidsprosess.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).